

ΤΟ ΕΓΚΛΗΜΑ ΤΗΣ ΑΠΕΙΘΕΙΑΣ ΚΑΙ Η ΕΙΔΙΚΗ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 42 ΕΙΣΑΓ. Ν. Κ. ΠΟΛ. ΔΙΚ.

Άρθρο 42

(άρθρο 42 Εισαγ. Ν. αν. ν. 44/1967) Ποινική ευθύνη για παράβαση αποφάσεων προσωρινής ρύθμισης νομής ή κατοχής.¹

“Κάθε παραβίαση από τους διαδίκους των αποφάσεων που διατάζουν ασφαλιστικά μέτρα για την προσωρινή ρύθμιση της νομής ή της κατοχής, ανεξάρτητα από τις άλλες συνέπειές της, τιμωρείται και με την ποινή του άρθρου 169 του Π.Κ.²

Παρατηρούμε λοιπόν ότι για να υπάρξει παραπομπή στη διάταξη του άρθρου 169 του Π.Κ. απαιτείται να συντρέχουν σωρευτικά (και αποκλειστικά) οι εξής προϋποθέσεις.³

α) Απόφαση Δικαστηρίου που διατάσσει ασφαλιστικά μέτρα

Το άρθρο 42 του Εισαγ. Ν. Κ. Πολ. Δικ. αναφέρεται σε απόφαση δικαστηρίου χωρίς να διακρίνει ποιο δικαστήριο προβαίνει στην έκδοση. Συνεπώς η διάταξη εφαρμόζεται σε κάθε απόφαση ειρηνοδικείου ή

μονομελούς ή πολυμελούς δικαστηρίου⁴ (πρωτοδικείου ή εφετείου) που εκδίδεται για την προσωρινή ρύθμιση νομής ή κατοχής. Κρατούσα είναι

¹ *Βλ. Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας Π. Γέσιου / Φαλτσή – Αθ. Καϊσης – Ν. Νίκα, σελ. 650, εκδόσεις Σάκκουλα 1988.*

² *Βλ. απόφαση Πλημ. Ηλείας 148/1972 Π. Χρονικά ΚΓ (1973) σελ. 69-70 για το σκοπό που επιδιώκει η διάταξη του άρθρου 169 του Π.Κ. στην περίπτωση του άρθρου 42 Εισαγ. Ν. Κ.Πολ.Δικ. “... η ποινική αυτή διάταξις σκοπούσα εις άμεσον και ταχείαν κατάπαυσιν των περί νομής και κατοχής ερίδων και διαπληκτισμών μεταξύ των διαδίκων...”*

³ *Βλ. σχετική απόφαση του ΑΠ 484/1978 Π. Χρονικά ΚΗ (1978) σελ. 612 και επίσης απόφαση ΑΠ 826/1993 Π. Χρονικά ΝΓ (1993) σελ. 655.*

η άποψη (με ισχυρή αντίθετη γνώμη) ότι η διάταξη του άρθρου 42 Εισαγ. Ν. Κ.Πολ.Δικ. εφαρμόζεται και στην περίπτωση παραβίασης προσωρινής διαταγής που εκδίδεται σύμφωνα με το άρθρο 691 παρ. 2 του Κ.Πολ.Δικ. Με την άποψη της εξομοίωσης παραβίασης δικαστικής απόφασης που διατάζει ασφαλιστικά μέτρα για την προσωρινή ρύθμιση νομής ή κατοχής με την παραβίαση προσωρινής διαταγής συντάσσεται ο Π. Τζίφρας⁵ “... διότι και αυτά – προσωρινά διαταγαί – αποτελούν περιληπτικές αποφάσεις περί των ληπτέων αμέσως μέτρων”, ο Π. Θεοδωρόπουλος⁶ και ο αντεισαγγελεύς Ζ.Μ. Μουράτης⁷. Στη λογική αυτή κινούνται και οι αποφάσεις του Πλημ. Καρδίτσας 4/1985⁸

Αντίθετος με την άποψη αυτή εμφανίζεται ο Κ. Μπέης⁹ διότι “η εκδοχή ότι η προσωρινή διαταγή έχει χαρακτήρα δικαστικής απόφασης δεν είναι πειστική, και τούτο επειδή αυτή δεν έχει δικαιοδοτικό

⁴ Έτσι Π. Τζίφρας “Ασφαλιστικά...” σελ. 370. Βλ. και άρθρο 684 του Κ. Πολ.Δικ. “αν η κύρια υπόθεση είναι εκκρεμής σε πολυμελές δικαστήριο, τα ασφαλιστικά μέτρα διατάσσονται και από το δικαστήριο αυτό” και επίσης άρθρο 686 παρ. 4 εδάφιο 2 “... Το πολυμελές πρωτοδικείο δικάζει αίτηση ασφαλιστικών μέτρων μόνο κατά τη συζήτηση της κύριας υπόθεσης”. Βλ. επίσης άρθρα 733 και 697 Κ. Πολ, Δικ.

⁵ Βλ. “Ασφαλιστικά...” σελ. 370. Μαζί του συντάσσεται και ο Κ. Αβραάμ στο άρθρο του “Ιδιώνυμος απείθεια του άρθρου 42” στην Εφημερίδα Ελλήνων Νομικών 1979, σελ. 717.

⁶ Βλ. Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας 1990, σελ. 593 και 900.

⁷ Σε σχετική εκτενή εργασία του στο Αρχείο Νομολογίας ΑΘ (1988) σελ. 457.

⁸ Βλ. Π. Χρονικά ΑΕ (1985) σελ. 611-612, όπου και το σύμφωνο σχόλιο του Ν. Μίστρα.

⁹ Βλ. Ερμηνεία Κ. Πολ. Δικ., Τόμος V, άρθρα 682-738, εκδόσεις Αφοι Π. Σάκκουλα 1983, σελ. 105.

χαρακτήρα, δηλαδή δεν κάνει δεσμευτική διάγνωση ότι ισχύει η κρίσιμη έννομη σχέση”.

Αντίθετος είναι και ο Ν. Τσάκος¹⁰ ο οποίος αναλύοντας διεξοδικά τις γνώμες οι οποίες έχουν υποστηριχθεί σχετικά με τον χαρακτήρα της προσωρινής διαταγής καταλήγει στην υιοθέτηση της άποψης ότι αυτή δεν φέρει τον χαρακτήρα απόφασης αλλά είναι απλώς πράξη ή διαταγή του προέδρου, αμιγές δηλ. διοικητικό μέτρο. Συνεπώς υποστηρίζει ο Ν. Τσάκος η διάταξη του άρθρου 42 Εισαγ. Ν. Κ. Πολ. Δικ. δεν μπορεί να τύχει εφαρμογής και η παραβίαση της προσωρινής διαταγής δεν επάγεται καμία ποινική κύρωση¹¹. Στην αυτή κατεύθυνση κινείται και ο εισαγγελεύς Σπ. Κανίνιας¹² θεωρώντας ότι ο αποκλεισμός της προσωρινής διαταγής “υπαγορεύεται υπό της γενικής αρχής περί στενής ερμηνείας των ποινικών διατάξεων και ανεπιτρέπτου της κατ’ αναλογίαν εφαρμογής των, προκειμένου περί επεκτάσεως (θεμελιώσεως ή επαυξήσεως) του αξιοποίνου”.

Η διάταξη του άρθρου 42 Εισαγ. Ν. Κ. Πολ. Δικ. δεν έχει εφαρμογή επί δικαστικού συμβιβασμού “... εφ’ όσον τα πρακτικά συμβιβασμού δεν αποτελούν δικαστική απόφαση, ούτε έχουν όλα τα αποτελέσματα των δικαστικών αποφάσεων, δεδομένου ότι στερούνται του αποτελέσματος του δεδικασμένου, το οποίον παράγουν μόνο αι δικαστικά

¹⁰ Βλ. Αρμενόπουλος ΑΔ (1980) σελ. 87.

¹¹ Για να καταστεί η προσωρινή διαταγή σεβαστή και αποδεκτή, σύμφωνα με την άποψη του Ν. Τσάκου (Αρμενόπουλος ΑΔ (1980) σελ. 88) οφείλει να περιέχει η ίδια και την κύρωση σε περίπτωση παραβίασής της.

¹² Βλ. Διάταξη του 7/1971, Π. Χρονικά ΚΑ (1971) σελ. 80. Βλ. ακόμη Διάταξη εισαγγελέως Δ. Μπατζιάκα, Π. Χρονικά Μ (1990) σελ. 348, ο οποίος υποστηρίζει ότι η εφαρμογή της διάταξης του άρθρου 42 Εισαγ. Ν. Κ. Πολ. Δικ. προϋποθέτει παραβίαση δικαστικής απόφασης ρυθμιστικής της νομής ή της κατοχής και όχι προσωρινής διαταγής.

αποφάσεις...¹³. Το γεγονός άλλωστε ότι το πρακτικό συμβιβασμού “προσομοιάζει προς αυτήν” δεν σημαίνει ότι “τούτο εξομοιούται πλήρως προς δικαστικήν απόφασιν”.¹⁴

Παρατηρούμε λοιπόν ότι όσον αφορά την παραβίαση πρακτικών συμβιβασμού θεωρία και νομολογία συγκλίνουν στην άποψη ότι αυτή (η παραβίαση) δεν στοιχειοθετεί το ιδιώνυμο έγκλημα της απείθειας του άρθρου 42 Εισαγ. Ν. Κ.Πολ.Δικ. Αντίθετα όσον αφορά την εφαρμογή της ποινικής διάταξης του άρθρου 169 του Π.Κ. στην περίπτωση παραβίασης προσωρινής διαταγής υπάρχουν έντονες και σοβαρές αντιρρήσεις¹⁵. Ορθότερο είναι να γίνει δεκτό ότι οι προσωρινές διαταγές δεν υπάγονται στη ρύθμιση του άρθρου 42 Εισαγ. Ν. Κ.Πολ.Δικ. Στη διάκριση των δύο εννοιών συμβάλλει έμμεσα και η αντιδιαστολή που επιχειρείται στο άρθρο 781 του Κ.Πολ.Δικ. μεταξύ προσωρινής διαταγής και απόφασης.

¹³ *Βλ. απόφαση Πλημ. Χίου 432/1974, Π. Χρονικά ΚΔ (1974) σελ. 473. Βλ. επίσης απόφαση Πλημ. Θεσ/νίκης 1058/1972, Π. Χρονικά ΚΔ (1974) σελ. 66 για τη νομική φύση και τον χαρακτήρα του δικαστικού συμβιβασμού.*

¹⁴ *Βλ. απόφαση Πλημ. Θεσ/νίκης 14766/1971, Π. Χρονικά ΚΒ (1972) σελ. 83. Βλ. επίσης τη Διάταξη του εισαγγελέως Κ. Ηρακλείδη, Αρμενόπουλος ΑΒ (1978) σελ. 990, σύμφωνα με την οποία - και με γνώμονα την ακριβή έννοια του άρθρου 42 Εισαγ. Ν. Κ. Πολ. Δικ. - “δεν είναι επιτρεπτή η αναλογική και η διασταλτική ερμηνεία του ώστε να περιληφθεί σ’ αυτό και η περίπτωση παραβίασης πρακτικών συμβιβασμού ασφαλιστικών μέτρων νομής”. Τέλος βλ. και τη σύμφωνη γνώμη του Π. Τζίφρα “Ασφαλιστικά...” σελ. 370.*

¹⁵ *Με σοβαρότερη την απόφαση της ολομέλειας του ΑΠ 1154/1990, περιοδικό ΥΠΕΡΑΣΠΙΣΗ τεύχος 5/1991 σελ. 822 που έκρινε ότι η παραβίαση προσωρινής διαταγής η οποία εκδίδεται κατά το άρθρο 691 παραγρ. 2 του Κ.Πολ.Δικ. σε διαφορά νομής τιμωρείται με την ποινή του άρθρου 169 του Π.Κ. διότι και αυτή (η προσωρινή διαταγή) αποτελεί δικαστική απόφαση.*

Τόσο η απομάκρυνση από την γραμματική ερμηνεία (η σαφήνεια της γραμματικής διατύπωσης του άρθρου 42 Εισαγ. Ν. Κ.Πολ.Δικ. δεν επιτρέπει καμία υπέρβαση ή αναλογία, πολύ περισσότερο όταν έχουν ως αποτέλεσμα τη θεμελίωση του αξιόποινου) όσο και η ένταξη στους στόχους της διάταξης διαφόρων περιπτώσεων (των οποίων η υπαγωγή στην ποινική κύρωση του άρθρου 42 Εισαγ. Ν. Κ.Πολ.Δικ. ούτε προφανής ούτε αυτονόητη είναι) αποτελούν παράκαμψη του γραπτού δικαίου συνιστούν δημιουργία νέου δικαίου και υιοθετούν μία απαράδεκτη τακτική για την ασφάλεια του δικαϊκού οικοδομήματος. Το άρθρο 42 Εισαγ. Ν. Κ.Πολ.Δικ. ορίζει το ίδιο (αυστηρά) πλαίσια της δικαιοδοσίας του και κάθε παρέκκλιση από αυτά (και μάλιστα προς την κατεύθυνση της επέκτασης του αξιόποινου) είναι ανεπίτρεπτη¹⁶. Με τη ρύθμιση που είχε εισαγάγει ο ν. 1941/91 τα πράγματα απλοποιούνταν, αφού η διάταξη του άρθρου 232α του Π.Κ. προέβλεπε ειδική ποινή για την παραβίαση των προσωρινών διαταγών. Στην αυτή κατεύθυνση κινείται και η απόφαση του Συμβουλίου Πλημ. Θεσσαλονίκης 539/91¹⁷. “... Η παραβίαση προσωρινής διαταγής περί αναστολής εκτελέσεως δεν συνιστά απείθεια...”. Στον εκεί σχολιασμό της ως άνω απόφασης, ο Ι. Μανωλεδάκης θεωρεί μάλιστα επιτρεπτή τη μεταβολή της κατηγορίας από απείθεια σε παράβαση του άρθρου 232α του Π.Κ. Κατόπιν, όμως, το

¹⁶ *Τη συσταλτική άποψη, η οποία αποκλείει την εφαρμογή του άρθρου 42 Εισαγ. Ν. Κ.Πολ.Δικ. στην περίπτωση των προσωρινών διαταγών υιοθετεί τόσο ο Ι. Μανωλεδάκης “Προβολές...” σελ. 106 υποσημ. 11, όσο και ο Α. Μαργαρίτης περιοδικό ΥΠΕΡΑΣΠΙΣΗ 1991 (Β΄ τόμος του ολοκληρωμένου έργου) σελ. 824.*

¹⁷ *Περιοδικό ΥΠΕΡΑΣΠΙΣΗ (Διμηνιαία Επιθεώρηση Ποινικού Δικαίου και Δικαίου Θεμελιωδών Ελευθεριών) τεύχος 5 του 1991 σελ. 912.*

άρθρο 232α καταργήθηκε¹⁸ και το όλο θέμα επανήλθε στο προσκήνιο. Ήδη, όμως, με νέα τροποποίηση το άρθρο 232α του ΠΚ ανεβίωσε και πάλι.¹⁹

β) Τα ασφαλιστικά μέτρα να αφορούν την προσωρινή ρύθμιση της νομής ή της κατοχής

Αυτό σημαίνει ότι για την ενεργοποίηση της ποινικής κύρωσης του άρθρου 42 Εισαγ. Ν. Κ.Πολ.Δικ. τα ασφαλιστικά μέτρα πρέπει να αφορούν οπωσδήποτε την προσωρινή ρύθμιση της νομής ή της κατοχής και όχι την προστασία οποιουδήποτε άλλου δικαιώματος ή κατάστασης. Συνεπώς δεν υπόκεινται στην ποινική πρόβλεψη του άρθρου 42 Εισαγ. Ν. Κ.Πολ.Δικ. τα ασφαλιστικά μέτρα για τη ρύθμιση της προσωπικής κατάστασης μεταξύ γονέων και τέκνων²⁰ ή τα ασφαλιστικά μέτρα που

¹⁸ Με το άρθρο 33 του ν. 2172/93. Βλ. σχετικά και απόφαση ΑΠ 1842/1994, ΝοΒ 1995, σελ. 755, για τη σχέση του άρθρου 232α ΠΚ και του άρθρου 42 Εισαγ. Ν. Κ.Πολ.Δικ.

¹⁹ με τον ν. 247997

²⁰ Έτσι το βούλευμα του Συμβουλίου Πλημ. Τρικάλων 172/1986, Αρμενόπουλος 1986 σελ. 910, έκρινε ότι η παραβίαση της απόφασης ασφαλιστικών μέτρων, τα οποία ρυθμίζουν τον τρόπο επικοινωνίας της μητέρας (που βρίσκεται σε διάσταση με το σύζυγό της) με το παιδί της, δεν επισύρει την ποινή του άρθρου 42 Εισαγ. Ν. Κ.Πολ.Δικ.

Στην άποψη αυτή καταλήγει και η διάταξη του αντεισαγγελέως Δημ. Γιαμούζη, Π. Χρονικά ΚΕ (1975) σελ. 797, ο οποίος θεωρεί ότι η παραβίαση απόφασης ασφαλιστικών μέτρων, τα οποία αναφέρονται στο δικαίωμα επικοινωνίας “των εν διαστάσει συζύγων μετά των τέκνων των” δεν υπάγεται στην ποινική διάταξη του άρθρου 42 Εισαγ. Ν. Κ.Πολ.Δικ. Στην αυτή κατεύθυνση τέλος κινείται και η απόφαση του Πλημ. Χαλκίδας 303/1985, Π. Χρονικά ΛΕ (1985) σελ. 834, όπου και η πρόταση του εισαγγελικού παρέδρου Σπ. Μουζακίτη, η οποία έγινε δεκτή.

αφορούν το δικαίωμα χρήσης κοινοχρήστου οδού²¹ ή την απαγόρευση συνέχισης οικοδομικής εργασίας επί κοινού οικοπέδου.²²

γ) Παραβίαση από τους διαδίκους της απόφασης που διατάζει ασφαλιστικά μέτρα για την προσωρινή ρύθμιση της νομής ή της κατοχής.

Σύμφωνα με τη διατύπωση του άρθρου 42 Εισαγ. Ν.Κ.Πολ.Δικ. η παραβίαση της απόφασης πρέπει να γίνεται μόνον από τους διαδίκους και όχι από τρίτον έστω και αν αυτός είναι ενδεχόμενα νομέας²³. Οι διάδικοι πρέπει να γνωρίζουν το περιεχόμενο της απόφασης που παραβιάζουν, ανεξάρτητα του τρόπου με τον οποίο περιήλθε σε γνώση τους.²⁴ Συνεπώς η επίδοση της απόφασης δεν είναι απαραίτητη²⁵. Για την στοιχειοθέτηση του εγκλήματος της απείθειας “δεν είναι απαραίτητη η παραβίαση του συνόλου του διατακτικού της απόφασης αλλά αρκεί να αφορά έστω

Αντίθετος εμφανίζεται ο Ε. Παπαδογιάννης, Αρχείο Νομολογίας ΚΑ (1970) σελ. 102, ο οποίος θεωρεί ότι το άρθρο 42 Εισαγ. Ν. Κ.Πολ.Δικ. εφαρμόζεται και στην περίπτωση του άρθρου 735 του Κ.Πολ.Δικ., άποψη όμως την οποία ο Π. Τζίφρας “Ασφαλιστικά...” σελ. 371 δεν την αποδέχεται. Βλ. και παραπάνω σχόλιο για τα όρια εφαρμογής του άρθρου.

²¹ Βλ. Διάταξη εισαγγελέως Γ. Παπαζαχαρή, Π. Χρονικά ΚΖ (1977) σελ. 90.

²² Βλ. Διάταξη εισαγγελέως Γ. Θεοφανόπουλου Π. Χρονικά ΚΗ (1978) σελ. 361 όπου αναφέρεται ότι “η εφαρμογή ερμηνευτικώς της διατάξεως του ρηθέντος άρθρου 42 είναι νόμω ανεπίτρεπτος προσκρούουσα ευθέως εις την θεμελιώδη αρχήν του ποινικού δικαίου, ουδέν έγκλημα, ουδεμία ποινή άνευ νόμου (άρθρ. 1 Π.Κ.)”.

²³ Βλ. Π. Τζίφρα “Ασφαλιστικά...” σελ. 371 και Α. Κονταξή Ερμηνεία Π.Κ. (1991) σελ. 1085.

²⁴ Βλ. απόφαση ΑΠ 484/1978, Π. Χρονικά ΚΗ (1978) σελ. 612, και Π. Τζίφρα “Ασφαλιστικά...” σελ. 371.

²⁵ Βλ. Α. Κονταξή Ερμηνεία Π.Κ. (1991) σελ. 1085.

παράλειψη ορισμένης πράξης^{27α}. Η παραβίαση της απόφασης ενάγεται στη χρονική διάρκεια της προσωρινής ισχύος της ανεξάρτητα αν, για οποιονδήποτε λόγο, ανακλήθηκε αργότερα ή παραγράφηκε το προστατευόμενο δικαίωμα νομής ή κατοχής.²⁶

Τέλος ως προϋπόθεση στοιχειοθέτησης του ιδιωνύμου εγκλήματος της απείθειας απαιτείται η εκτελεστικότητα της δικαστικής απόφασης κατά το χρόνο της παραβίασής της από τους διαδίκους και η μη αποβολή της δύναμης του προσωρινού δεδικασμένου, το οποίο παύει από την ανάκληση της απόφασης (η οποία παραβιάστηκε) ή από την άρση του ασφαλιστικού μέτρου ή από την έκδοση απόφασης στην κύρια δίκη²⁷.

Ένα ζήτημα που πρέπει να ερευνηθεί είναι το κατά πόσο η παραβίαση της δικαστικής απόφασης που διατάζει ασφαλιστικά μέτρα για την προσωρινή ρύθμιση της νομής ή της κατοχής συγκεντρώνει τα βασικά δομικά στοιχεία του εγκλήματος της απείθειας έτσι ώστε να επισύρει την ποινή του άρθρου 169 του Π.Κ. Με άλλα λόγια το ερώτημα που τίθεται είναι αν (και πόσο) βάσιμα το άρθρο 42 Εισαγ. Ν. Κ.Πολ.Δικ. παραπέμπει στο άρθρο 169 του Π.Κ.

Είναι σαφές ότι μόνο με ευρεία διασταλτική ερμηνεία και εναγωγή σε αφηρημένο πλαίσιο η συμπεριφορά που προβλέπει το άρθρο 42 Εισαγ. Ν. Κ.Πολ.Δικ. εμπίπτει στα όρια της διάταξης του άρθρου που τιμωρεί την απείθεια. Στη χαλαρή αυτή όμως προοπτική η παραβίαση

^{27α} Βλ. Α. Μπρακατσούλα “Ασφαλιστικά μέτρα” εκδόσεις Αφοί Π. Σάκκουλα, 1986, σελ. 172.

²⁶ Βλ. απόφαση ΑΠ 605/1988, Π. Χρονικά ΛΗ (1988) σελ. 733-734 και απόφαση ΑΠ 910/1981, Π. Χρονικά ΛΒ (1982) σελ. 168.

²⁷ Βλ. απόφαση ΑΠ 605/1988, Π. Χρονικά ΛΗ (1988) σελ. 733-734 και απόφαση ΑΠ 1480/1980, Π. Χρονικά ΛΑ (1981) σελ. 362. Βλ. επίσης Π. Τζίφρα “Ασφαλιστικά...” σελ. 371 και “Συμπλήρωμα Ερμηνείας Κ.Πολ.Δικ.”. Σ. Σταυρόπουλου σελ. 390.

οποιασδήποτε δικαστικής απόφασης θα μπορούσε να έχει ως αποτέλεσμα την δίωξη του παραβάτη για απείθεια.²⁸ Η συμπεριφορά, την οποία το άρθρο 42 Εισαγ. Ν. Κ.Πολ.Δικ. θεωρεί ποινικά κολάσιμη δεν πληρεί τα συστατικά στοιχεία της αξιόποινης απείθειας όπως αυτά τυποποιούνται στο άρθρο 169 του Π.Κ. και συνεπώς η παραπομπή σ' αυτό παρουσιάζεται ως αυθαίρετη.

Η τιμώρηση της συμπεριφοράς, που περιγράφεται στο άρθρο 42 Εισαγ. Ν. Κ.Πολ.Δικ., με τη ποινή της απείθειας μετατρέπει παραβλέποντας τις επιμέρους προϋποθέσεις ενεργοποίησής του. Στη λογική αυτή η οποιαδήποτε παραβίαση οποιασδήποτε νομικής διάταξης θα σήμαινε τη δίωξη του δράστη για απείθεια. Η απαγόρευση ορισμένης συμπεριφοράς με την απειλή συγκεκριμένης ποινής όπως π.χ. στο άρθρο 372 του Π.Κ. που αφορά το βασικό έγκλημα της κλοπής, εμπεριέχει νοηματικά μια “πρόσκληση” στο πιθανό δράστη για επίδειξη συμπεριφοράς αντίθετης από την τιμωρούμενη. Από την άλλη πλευρά κάθε πολίτης οφείλει να σέβεται τους νόμους (άρθρο 120 παρ. 2 του Συντάγματος) και συνεπώς υφίσταται τόσο η “πρόσκληση” όσο και η “υποχρέωση συμμόρφωσης”. Όμως όσο η γενίκευση αυτή είναι επικίνδυνη (λογικά απαράδεκτη και ηθικά ύποπτη) αφού η διαστολή και η αναλογία λειτουργούν στο ακρότατο όριο της εννοιολογικής τους σημασίας άλλο τόσο η παραπομπή στο άρθρο 169 του Π.Κ. χωρίς να συντρέχουν οι προϋποθέσεις συγκρότησης της τιμωρούμενης συμπεριφοράς συνιστά τακτική απαράδεκτη. Άλλωστε τέτοια ευρύτητα εφαρμογής ούτε στο πνεύμα της διάταξης ανταποκρίνεται ούτε και από συστηματική άποψη ευσταθεί. Η ποινή του άρθρου 169 του Π.Κ. αφορά μόνον όσους αρνούνται οφειλόμενη υπηρεσία ή συνδρομή κατόπιν

²⁸ *Βλ. Απόφαση Συμβουλίου Πλημ. Θεσ/νίκης 539/1991, περιοδικό ΥΠΕΡΑΣΠΙΣΗ τεύχος 5/1991, “... η παραβίαση μιας δικαστικής απόφασης γενικά – εκτός από τις προβλεπόμενες εξαιρέσεις – δεν θεμελιώνει το έγκλημα του άρθρου 169...”.*

νόμιμης πρόσκλησης από υπάλληλο του άρθρου 13 παρ. α του Π.Κ. Η επιβολή της (δηλ. της ποινής) σε κάθε άλλη περίπτωση ελέγχεται ως αυθαίρετη.²⁹

Συμπερασματικά όταν υπάρχει δικαστική απόφαση που διατάζει ασφαλιστικά μέτρα για την προσωρινή ρύθμιση της νομής ή της κατοχής οι διάδικοι οφείλουν να συμμορφώνονται, απέχοντας από κάθε ενέργεια η οποία θα είχε ως αποτέλεσμα την παραβίαση της απόφασης. Αξίζει να σημειωθεί ότι πολλές περιπτώσεις (αν όχι οι περισσότερες) της νομολογίας για την απείθεια αφορούν ή αναφέρονται στη διάταξη του άρθρου 42 Εισαγ. Ν. Κ.Πολ.Δικ. Ακόμη πρέπει να τονισθεί ότι η έλλειψη – παράλειψη συμμόρφωσης του πολίτη στη δικαστική απόφαση, του άρθρου 42 Εισαγ. Ν. Κ.Πολ.Δικ., συνιστά απείθεια ανεξάρτητα από το είδος της ειδικότερης συμπεριφοράς που έπρεπε να επιδείξει ώστε να είναι σύμφωνος μ' αυτήν (την δικαστική απόφαση) και η οποία

²⁹ Με τον ν. 1941/91 είχε θεσπιστεί το άρθρο 232α του Π.Κ., που κάλυπτε ποινικά την παραβίαση των αποφάσεων του άρθρου 42 Εισαγ. Ν. Κ.Πολ.Δικ. Με τον ν. 2172/93, όμως, το άρθρο 232α του Π.Κ. καταργήθηκε και η σχετική συζήτηση για το ρόλο και την αποστολή του άρθρου 169 άνοιξε και πάλι. Βλ. σχετικά και Α. Ζύγουρα “Η ποινική πρόβλεψη της υπό των διαδίκων παραβίασεως των αποφάσεων των διαταρρουσών ασφαλιστικά μέτρα δια την προσωρινήν ρύθμισήν της νομής ή της κατοχής”, περιοδικό Αρμενόπουλος, Μάιος 1996, σελ. 654. Ήδη, όμως, με τον ν. 2479/97, η διάταξη του 232α επανήλθε σε ισχύ, και συνεπώς το θέμα (τουλάχιστον μέχρι την επόμενη αλλαγή) έχει διευθετηθεί.

(συμπεριφορά) θα μπορούσε να είναι τόσο θετική ενέργεια-δράση³⁰ όσο και αποχή από ορισμένη ενέργεια.³¹

³⁰ Βλ. απόφαση ΑΠ 322/1980 Νομικό Βήμα 28, 1980 (Ζ) σελ. 1612 για την παραβίαση δικαστικής απόφασης και τις ειδικότερες υποχρεώσεις των διαδίκων και επίσης την απόφαση Πλημ. Λαρίσης 4516/1974, Π Χρονικά ΚΔ (1974) σελ. 791 με ανάλογο περιεχόμενο.

³¹ Βλ. απόφαση ΑΠ 484/1978 Π. Χρονικά ΚΗ (1978) σελ. 612-613 για την αποχή από κάθε διακατοχική ενέργεια που επέβαλε η δικαστική απόφαση και παραβίασε ο διάδικος.